

6. Základní principy tvorby zahrad pro TP

"No place on earth is more sensuous than a garden. In its sights, sounds, tastes, touches, and smells, we find home and heart and love..."

(Žádné místo na zemi není větším potěšením pro naše smysly než zahrada. V jejím obraze, zvucích, chutích, dotycích a vůních nachází domov naše srdce a láska...)

Z článku *Where senses bloom* (Kde smysly kvetou), int. str. č.

Při tvorbě zahradní architektury pro tělesně postižené vycházíme především z charakteru postižení osob, jimž má být prostor určen, ale také z toho, zda se jedná o zeď soukromou určenou přímo pro určitou osobu (soukromá zahrada), zeď polosoukromou (zde je nutno ještě rozlišovat, zda se jedná o místo s krátkodobým pobytem např. nemocnice, nebo o zařízení s dlouhodobým pobytem osob určité skupiny postižení domovy důchodců, slepecké ústavy, ústavy pro hluchoněmé, hospice apod.), nebo veřejnou zeď (tj. veřejně přístupné objekty, které jsou určeny všem skupinám obyvatelstva parky, botanické zahrady, zahrady historických objektů, veřejné městské prostory). U všech objektů určených pro osoby tělesně postižené vycházíme z obecných technických principů zmiňovaných v 7. kapitole

V každém případě bychom však měli vycházet ze základních principů, na nichž se shodují v podstatě všichni citovaní autoři. Tyto principy byly sepsány do 6 základních, které uvádí projektanti Slepecké zahrady v Osace v čele s Yoshisuke Miyake ve své zprávě dostupné na int. stránce:

<http://www.design.ncsu.edu/cud/nightsky/sensory/principles.html>

Principy jsou tedy následující:

1. Spravedlivost

Hlavní vstup je společný pro všechny uživatele a všichni se pohybují na stejných komunikacích. (Často je vstup, většinou do budovy, pro vozíčkáře oddělen, mnohdy vede nedůstojným prostředím dvorů, skladišť a pod.. To, že je vstup společný má výrazný pozitivní vliv na psychiku - žádné rozdělování "zdravých a nemocných" již při vstupu do objektu).

Všem je umožněn stejný smyslový požitek. Vodní prvky, život ve vodě, prvky dlažeb i sochy, vše je uděláno tak, aby umožnilo bohatý vjem i lidem s postižením zraku.

Zahrada v Osace se snaží nedělat rozdíly mezi návštěvníky. Vyvýšené vodní plochy umožňují bezprostřední a bezpečný kontakt s vodou i rostlinami jak nevidomým, tak dětem a vozíčkářům.

33

Základní principy

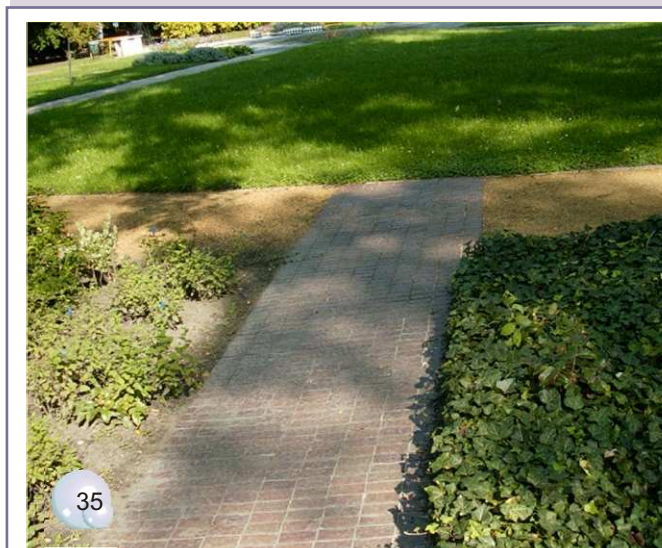
Spravedlivost

Vyvýšené záhony a vyvýšené vodní prvky umožňují stejný vjem sedícím i stojícím návštěvníkům a nijak neomezují sedící či osoby s omezenou pohyblivostí (Důležité je moci dosáhnout na vše, jako zdravý člověk, je to přínosné především k uvědomění si vlastní osobnosti).

Sochy v zahradě v Osace jsou umístěny tak, aby si je mohl prohlédnout každý. Tedy na podstavcích, ve výšce dosažitelné dětmi i vozíčkáři. Tím jsou sochy snadno dosažitelné i pro zrakově postižené, kteří si je prohlédnou hmatem. Samozřejmostí je označení sochy stručným popisem v latině i brailově písmu. Zajímavé je umístění soch z různých materiálů, kdy lze detailně vnímat způsob práce s těmito materiály, i styly jednotlivých tvůrců.

34

35

2. Flexibilita

Návštěvníci si mohou ověřit a poznat vše vlastním způsobem. Dostatek posezení dovoluje návštěvníkům zůstat, jak jen dlouho chtějí, vyvýšené záhony i voda dovolují interaktivitu všem bez rozdílu.

Změny povrchů cest usnadňují orientaci. Tak si zrakově postižení mohou snadno zapamatovat uspořádání zahrady a lze tu pak pořádat i závody v běhu. Slepcká zahrada Budapešť

Flexibilita

3. Jednoduchost a intuitivnost

Zahrada je malá a protkaná sítí jednoduchých cest, označována pilíři, vstup je jednoznačně definován. Nedaleko vstupu je kovový plán zahrady čitelný pro zrakově postižené a dostupný pro vozíčkáře. Návštěvníci jsou také informováni o své poloze v zahradě změnou povrchu cesty.

4. Výmluvné informace

Reliéfní dlaždice, Brailovo písmo, zvukový systém a text v angličtině a japonštině (je čím dál tím důležitější, aby byl informační systém srozumitelný i turistům, angličtina, která má dnes status opravdu mezinárodního jazyka je jako druhý jazyk nejhodnější. Při označování rostlin bychom měli především uvádět vědecký, tedy latinský název).

Nalezení správné cesty je usnadněno snadno patrnými a zapamatovatelnými prvky (patrnými nejen zrakem. Tyto prvky jakoby "značkují prostor") jako jsou sloupy, změny v textuře a barevném kontrastu dlažeb (změna barevného kontrastu je důležitá pro slabozraké), kovové vodící linie u cest a kontrastní ploty či vyvýšené květinové záhony (snadno zapamatovatelné dle vůně).

36

Informační systém v Japonské Osace, Reliéfy na zdi vyprávějí příběh, pod ním je vše vypsáno v latině i Brailově písmu.

Jednoduchost

Informace

5. Nízká fyzická náročnost

Cesty zahradou jsou krátké a ploché, vyžadující minimální tělesný výkon. Vyvýšené záhony a vodní prvky jsou snadno dostupné a dovolují návštěvníkům udržovat neutrální pozici těla a požadující pouze mírné naklonění k tomu dosahu a vnímání prvků.

[Zahrada má sloužit především k relaxaci, a proto pouze pokud bude pohyb v ní nenáročný a pro všechny pohodlný, bude zahrada navštěvovaná a oblíbená, tedy i funkční]

Příklad slepecké zahrady Arboreta MZLU v Brně aneb jak je důležité pohlídat si realizaci technických detailů.

Díky chybě v postupu realizace této zahrady má rampa téměř 45° sklon, což je bez pomoci nepřístupné nejen pro vozíčkáře, ale i osoby těžce chodící či zrakově postižené. Chybí tu také madlo, jehož by se mohl přicházející podržet. Díky jediné chybě se tak speciální zahrada stává téměř nepřístupnou. Na tomto příkladu je patrné, jak výrazně záleží na každém detailu a že jen díky jediné chybě může pozbýt celé dílo svého účelu.

Prostor

6. Rozměry a prostor vhodný pro každého

Lavičky, cesty, záhony i vodní prvky musí být takových rozměrů a takového umístění, aby je mohli různí uživatelé používat stejně. Návštěvníci, jak stojící, tak sedící, ale i lidé malé postavy mohou pohodlně dosáhnout na všechny prvky.

V těchto několika jednoduchých bodech je stanoveno přesně to, na co bychom neměli zapomínat při projektování, a to nejen prostorů speciálně určených pro tělesně postižené.

Korunovační kostel Sv. Matyáše a Rybářské bašty, Budapešť.

Měděný model kostela, který si takto mohou prohlédnout i nevidomí. Vše je popsáno Braillovým písmem.

Maketa je umístěna na podstavci - stolku, kde je místo i pro nohy vozíčkáře, kterému je tím umožněno najet do bezprostřední blízkosti.

